

คู่มือการปฏิบัติงาน (Work Manual)

กระบวนการจัดเก็บและเผยแพร่ข้อมูล
ประชากรโคนมและปริมาณน้ำนมดิบ

กรมปศุสัตว์
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

สารบัญ

หน้า

1. วัตถุประสงค์ของการจัดทำคู่มือ
2. ขอบเขต
3. คำจำกัดความ
4. หน้าที่ความรับผิดชอบ
5. Work Flow กระบวนการ
6. ขั้นตอนการปฏิบัติงาน
7. มาตรฐานงาน
8. ระบบติดตามประเมินผล
9. เอกสารอ้างอิง
10. แบบฟอร์มที่ใช้

ภาคผนวก

คู่มือการปฏิบัติงาน

กระบวนการจัดเก็บและเผยแพร่ข้อมูลประชากรโคนมและปริมาณน้ำนมดิบ

บทนำ

ในเขตภาคเหนือตอนบน เริ่มมีการเลี้ยงโคนมในปี 2508 โดยการจัดตั้งโครงการส่งเสริมการเลี้ยงโคนมไทย ที่สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์ห้วยแก้ว จังหวัดเชียงใหม่ ปัจจุบันมีประชากรโคนมและปริมาณน้ำนมดิบเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ข้อมูล ณ เดือนกันยายน 2564 ในภาคเหนือตอนบนมีเกษตรกรเลี้ยงโคนมทั้งสิ้น 1,479 ราย เกษตรกร มีการรวมตัวกันจัดตั้งเป็นสถาบันเกษตรกรประกอบด้วยสหกรณ์ผู้เลี้ยงโคนมจำนวน 19 สหกรณ์ และบริษัทเอกชนรัฐวิสาหกิจจำนวน 4 บริษัท โรงงานแปรรูป 5 แห่ง ศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบรวมทั้งหมด 35 แห่ง มีจำนวนแม่โครีดนม 31,514 ตัว แม่โคพักรีดนม 8,891 ตัว โคนสาวที่ตั้งท้อง 7,649 ตัว โครุ่น 20,631 ตัว และลูกโค 7,525 ตัว ผลผลิตน้ำนมดิบรวมทั้งสิ้นเฉลี่ย 334.525 กิโลกรัมต่อวัน จังหวัดเชียงใหม่มีโคนมและปริมาณน้ำนมดิบมากที่สุด รองลงมาคือจังหวัดลำพูน จังหวัดเชียงราย จังหวัดลำปาง จังหวัดแพร่ และจังหวัดพะเยา ตามลำดับ ปริมาณการเลี้ยงโคนมในภาคเหนือตอนบนหรือพื้นที่ปศุสัตว์เขต 5 คิดเป็นร้อยละ 9.50 หรือเลี้ยงมากเป็นอันดับ 4 ของปริมาณการเลี้ยงโคนมทั้งประเทศ รองจากเขตปศุสัตว์ที่ 1,3, และ 7 ตามลำดับ ดังนั้นจึงมีการจัดเก็บข้อมูลประชากรโคนมและปริมาณน้ำนมดิบ เพื่อใช้ในการพัฒนาระบบโคนมในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 5

1. วัตถุประสงค์

1.1 เพื่อให้กรมปศุสัตว์ มีการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานที่ชัดเจน อย่างเป็นลายลักษณ์อักษร ที่แสดงถึงรายละเอียดขั้นตอนการปฏิบัติงานของกิจกรรม/กระบวนการต่างๆ ของหน่วยงาน และเป็นการสร้างมาตรฐานการปฏิบัติงาน ที่มุ่งไปสู่การบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดผลงานที่ได้มาตรฐานเป็นไปตามเป้าหมาย ได้ผลิตผลหรือการบริการที่มีคุณภาพ และบรรลุข้อกำหนดที่สำคัญของกระบวนการ

1.2 เพื่อเป็นหลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงวิธีการทำงานอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม เพื่อใช้สำหรับการพัฒนาและเรียนรู้ของผู้เข้ามาปฏิบัติงานใหม่ รวมถึงการยกระดับการปฏิบัติงานไปสู่ความเป็นมืออาชีพ ตลอดจนใช้ประกอบการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร

1.3 เพื่อใช้แสดงหรือเผยแพร่ให้กับบุคคลภายนอกหรือผู้รับบริการ ได้รับรู้ เข้าใจกระบวนการปฏิบัติงานและใช้ประโยชน์จากกระบวนการดังกล่าวเพื่อขอการรับบริการที่ตรงกับความต้องการ

1.4 เพื่อให้การจัดเก็บและเผยแพร่ข้อมูลประชากรโคนมและปริมาณน้ำนมดิบในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 5 มีประสิทธิภาพและมีมาตรฐาน เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้ที่นำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ต่อไป

2. ขอบเขต

คู่มือการปฏิบัติงานนี้ครอบคลุมขั้นตอนการจัดเก็บและเผยแพร่ข้อมูล ตั้งแต่การรวบรวมข้อมูลจากบริษัท/สหกรณ์ฯ การตรวจสอบข้อมูล การสรุปข้อมูล การบันทึกข้อมูลลงฐานข้อมูล การเผยแพร่ข้อมูล ซึ่งจะ เป็นมาตรฐานในการจัดเก็บและเผยแพร่ข้อมูลประชากรโคนมและปริมาณน้ำนมดิบในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 5

3. คำจำกัดความ

มาตรฐาน หมายถึง สิ่งที่มาเป็นเกณฑ์สำหรับเทียบกำหนด ทั้งในด้านปริมาณ และคุณภาพ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542)

มาตรฐานการปฏิบัติงาน (Performance Standard) หมายถึง เป็นผลการปฏิบัติงานในระดับใด ระดับหนึ่งซึ่งถือว่าเป็นเกณฑ์ที่น่าพอใจหรืออยู่ในระดับที่ผู้ปฏิบัติงานส่วนใหญ่ทำได้ โดยจะมีกรอบในการ พิจารณากำหนดมาตรฐานหลายๆ ด้าน อาทิ ด้านปริมาณ คุณภาพ ระยะเวลา ค่าใช้จ่าย หรือพฤติกรรมของ ผู้ปฏิบัติงาน

ผู้บริหาร หมายถึง หัวหน้าหน่วยงานผู้อำนวยการสำนักงานปศุสัตว์เขต 5

ผู้บังคับบัญชา หมายถึง ข้าราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจที่มีอำนาจปกครองดูแลผู้ใต้บังคับบัญชา

เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน หมายถึง เจ้าหน้าที่ผู้รับมอบหมายให้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลประชากรโคนม และปริมาณน้ำนมดิบจากสหกรณ์โคนม/บริษัท รวมทั้งตรวจสอบความถูกต้องและเผยแพร่ข้อมูลประชากร โคนมและปริมาณน้ำนมดิบในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 5 บนหน้าเว็บไซต์สำนักงานปศุสัตว์เขต 5

ศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบ (milk collection center) หมายถึง สถานประกอบการที่รับและรวบรวม น้ำนมดิบจากสมาชิกเพื่อนำมาลดอุณหภูมิ และส่งมอบน้ำนมดิบแก่โรงงานแปรรูปหรือศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบ อื่นต่อไป ทั้งนี้ไม่รวมถึงฟาร์มที่มีถึงเก็บน้ำนมดิบเฉพาะของฟาร์มตนเอง ที่สามารถลดอุณหภูมิและรักษา ความเย็นได้

น้ำนมดิบ (raw milk) หมายถึง น้ำนมที่รีดจากแม่โคหลังจากคลอดลูกแล้วไม่น้อยกว่า 3 วัน และต้องปราศจากน้ำนมเหลือง (colostrum) โดยมีไตแยกออกหรือเติมวัตถุอื่นใด และไม่ได้นำกรรมวิธีใดๆ ยกเว้นการทำไหย่น

โคนม (dairy cow) หมายถึง สัตว์ที่จัดอยู่ในสกุล บอล (Bos) เพศเมียที่เลี้ยงไว้เพื่อผลิตน้ำนมสำหรับ บริโภคเป็นอาหาร

รายงานประชากรโคนมและปริมาณน้ำนมดิบ หมายถึง ข้อมูลประชากรโคนมและปริมาณน้ำนมดิบ ที่รวบรวมจากฟาร์มเกษตรกร และสรุปเสนอผู้บริหารรวมทั้งเผยแพร่ข้อมูล

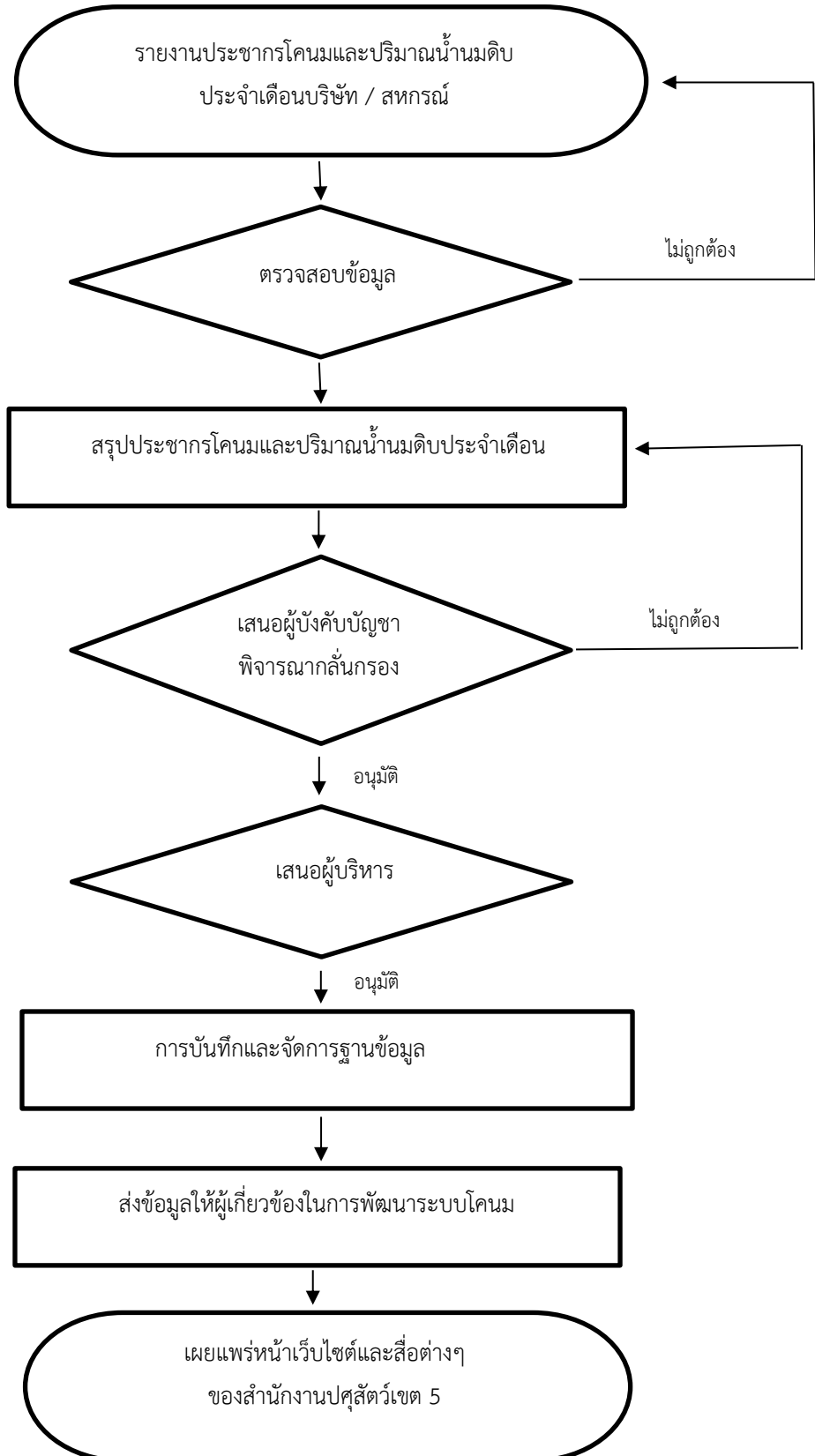
4. หน้าที่ความรับผิดชอบ

4.1 ผู้อำนวยการปศุสัตว์เขต 5 ลงนามอนุมัติเผยแพร่ข้อมูล

4.2 ผู้อำนวยการส่วนส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์ พิจารณารายงานให้ถูกต้องก่อนเสนอผู้บริหาร พร้อมทั้งติดตาม กำกับ ดูแล ให้คำแนะนำผู้ปฏิบัติงาน

4.3 นายนรินทร์ คำตา นักวิชาการสัตวบาลปฏิบัติการ พิจารณากลับกรองรายงานให้ถูกต้องก่อน
เสนอผู้บริหาร พร้อมทั้งติดตาม กำกับ ดูแล ให้คำแนะนำผู้ปฏิบัติงาน

4.4 นางสาวเกษมณี วรรณศิษย์ นักวิชาการสัตวบาล มีหน้าที่รวบรวมข้อมูลจากบริษัท/สหกรณ์ฯ
ตรวจสอบข้อมูล สรุปข้อมูล บันทึกและจัดการฐานข้อมูล และเผยแพร่ข้อมูลประชากรโคนมและปริมาณ
น้ำนมดิบในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 5

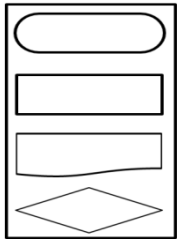

5. Work Flow กระบวนการ

ลำดับ	ผังกระบวนการ	รายละเอียด	ผู้รับผิดชอบ	ระยะเวลา	แบบฟอร์ม	เอกสาร อ้างอิง
1		<p>1.1. รวบรวมข้อมูลประชากรโคนมและปริมาณน้ำนมดิบจากบริษัท/สหกรณ์โคนม ในพื้นที่ไม่เกินวันที่ 10 ของเดือนถัดไป</p> <p>1.2. หากเกินวันที่ 10 ดำเนินการติดต่อขอรับข้อมูลจากบริษัท/สหกรณ์</p>	เกษมณี	12 วัน	รปด.01 รปด.02	
2		<p>2.1. ตรวจสอบข้อมูลให้ถูกต้องตามแบบฟอร์ม</p> <p>2.2. เปรียบเทียบข้อมูลกับเดือนที่ผ่านมาหากมีการเปลี่ยนแปลงมากกว่าร้อยละ 5 ดำเนินการสอบถามข้อมูลจากบริษัท/สหกรณ์ ต้นทางของข้อมูล</p>	เกษมณี	2 วัน	รปด.01	
3		<p>3.1. สรุปข้อมูลประชากรโคนมและปริมาณน้ำนมดิบในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 5</p> <p>3.2. สรุปข้อมูลฯ แยกรายศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบ</p> <p>3.3. สรุปข้อมูลฯ แยกรายจังหวัด</p> <p>3.4. จัดทำกราฟความเคลื่อนไหวประชากรโคนมและปริมาณน้ำนมดิบ</p>	เกษมณี	1 วัน	สปด.01 สปด.02 สปด.03	
4		<p>4.1. สรุปข้อมูลประจำเดือนเสนอ นายณรินทร์ คำตาและผอ.ส่วนฯ</p> <p>4.2. สรุปข้อมูลเสนอปศุสัตว์เขต 5</p>	เกษมณี	1 วัน	สปด.01 สปด.02 สปด.03	
5		<p>5.1. บันทึกข้อมูลเข้าฐานข้อมูลประชากรโคนมและปริมาณน้ำนมดิบของสำนักงานปศุสัตว์เขต 5</p>	เกษมณี	1 วัน	สปด.02 สปด.03	
6		<p>6.1. ส่งข้อมูลให้ผู้ร่วมพัฒนาโคนมในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 5</p>	เกษมณี	1 วัน	สปด.02 สปด.03	
7		<p>7.1. เผยแพร่ข้อมูลประชากรโคนมและปริมาณน้ำนมดิบหน้าเว็บไซต์สำนักงานปศุสัตว์เขต 5</p>	ส่วนยุทธศาสตร์ฯ	1 วัน	สปด.02 สปด.03	

หมายเหตุ ระบุคำอธิบายเพิ่มเติม หรือ เงื่อนไขที่สำคัญในการดำเนินงาน

(ความหมายสัญลักษณ์ “ไม่ต้องแสดงในคู่มือ”

- จุดเริ่มต้นและสิ้นสุดของกระบวนการ
- กิจกรรมและการปฏิบัติงาน
- การทำเอกสาร เช่น จุดที่มีข้อมูลเป็นเอกสาร
- แสดงถึงทิศทาง หรือการเคลื่อนไหวของงาน
- การตัดสินใจ เช่น การตรวจสอบ การอนุมัติ

6. ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

6.1. รวบรวมข้อมูลประชากรโคนมและปริมาณน้ำนมดิบรายฟาร์ม จากบริษัท/สหกรณ์โคนม ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 5 โดยดำเนินการจัดส่งแบบฟอร์มรายงานข้อมูลพื้นฐานประชากรโคนมและปริมาณน้ำนมดิบประจำเดือน (รปด.01) ให้บริษัท/สหกรณ์โคนมสำรวจข้อมูลสมาชิกของตน และส่งให้ส่วนส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์ สำนักงานปศุสัตว์เขต 5 ทาง e-mail : dairyinformationld05@gmail.com ไม่เกินวันที่ 10 ของเดือนถัดไป

6.2. ตรวจสอบข้อมูลให้ถูกต้องตามแบบฟอร์ม และเปรียบเทียบข้อมูลกับเดือนที่ผ่านมา หากมีการเปลี่ยนแปลงมากกว่าร้อยละ 10 ดำเนินการสอบถามข้อมูลจากบริษัท/สหกรณ์ ต้นทางของข้อมูล

6.3. สรุปรายงานประชากรโคนมและปริมาณน้ำนมดิบประกอบด้วย

- บันทึกสรุปข้อมูลประชากรโคนมและปริมาณน้ำนมดิบประจำเดือนในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 5 (สปด.01)
- สรุปข้อมูลประชากรโคนมและปริมาณน้ำนมดิบ แยกรายศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบ (สปด02)
- สรุปข้อมูลประชากรโคนมและปริมาณน้ำนมดิบ แยกรายจังหวัด (สปด02)

6.4. เสนอรายงานประชากรโคนมและปริมาณน้ำนมดิบ นายนรินทร์ คำตา นักวิชาการสัตวบาล ปฏิบัติการ ให้คำแนะนำและพิจารณาถ่วงน้ำหนักของรายงานให้ถูกต้องก่อนเสนอผู้บริหาร

6.5. เสนอรายงานประชากรโคนมและปริมาณน้ำนมดิบ ผู้อำนวยการส่วนส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์ พิจารณารายงานให้ถูกต้องก่อนเสนอผู้บริหาร

6.6. เสนอรายงานประชากรโคนมและปริมาณน้ำนมดิบ ผู้อำนวยการปศุสัตว์เขต 5 เพื่อทราบและอนุมัติเผยแพร่ข้อมูล

6.7. บันทึกข้อมูลเข้าฐานข้อมูลประชากรโคนมและปริมาณน้ำนมดิบของสำนักงานปศุสัตว์เขต 5

6.8. ส่งข้อมูลให้ผู้เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมพัฒนาโคนมในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 5

6.9. ส่วนยุทธศาสตร์และสารสนเทศการปศุสัตว์ เผยแพร่ข้อมูลประชากรโคนมและปริมาณน้ำนมดิบ หน้าเว็บไซต์สำนักงานปศุสัตว์เขต 5

7. มาตรฐานงาน

7.1. กำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติ ให้อย่างชัดเจน เพื่อให้การดำเนินงานเสร็จตามเวลา

8. ระบบติดตามประเมินผล

8.1. รายงานการปฏิบัติงานเป็นประจำทุกเดือน

8.2. ดำเนินการตรวจสอบ และประเมินผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ทุก ๆ 6 เดือน

9. เอกสารอ้างอิง

9.1. คู่มือแผนการปฏิบัติงานโครงการถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีด้านการปศุสัตว์ กิจกรรมพัฒนาระบบโคนม ปีงบประมาณ 2565

10. แบบฟอร์มที่ใช้

7.1. แบบฟอร์มรายงานข้อมูลพื้นฐานประชากรโคนมและปริมาณน้ำนมดิบประจำเดือน (รปด.01)

7.2. แบบฟอร์มติดตามรายงานประชากรโคนมและปริมาณน้ำนมดิบประจำเดือน (รปด.02)

7.3. แบบฟอร์มสรุปรายงานประชากรโคนมและปริมาณน้ำนมดิบ ประจำเดือน เสนอผู้บริหาร (สปด.01)

7.4. แบบฟอร์มสรุปรายงานประชากรโคนมแยกรายบริษัท/สหกรณ์/ศูนย์ฯ ประจำเดือน (สปด.02)

7.5. แบบฟอร์มสรุปรายงานประชากรโคนมแยกรายจังหวัด ประจำเดือน (สปด.03)

